

Pestprotocol Ariënschool Schooljaar 2016 - 2017

Birgit Benscheldt

UITGEBREIDE INFORMATIE OVER KANJERTRAINING EN PESTEN

Kanjertraining

Op de Ariënschool vinden wij de sociaal-emotionele ontwikkeling (het gedrag) van kinderen even belangrijk als de cognitieve ontwikkeling (het leren). Als een kind zich op school niet prettig voelt, zal het niet tot leren komen. Kinderen hebben behoefte aan een schoolomgeving waarin ze zichzelf kunnen zijn en kunnen leren, zonder gepest of bijvoorbeeld uitgelachen te worden.

Alle leerkrachten, ouders/verzorgers en mensen die bij onze school betrokken zijn, willen bijdragen aan een positieve, fijne sfeer. Zij houden toezicht, praten met hun kinderen over hun gedrag en spreken hen erop aan. Hier op school promoten wij goed gedrag en maken wij kinderen bewust van (soms onbedoeld) verkeerd gedrag.

Op de Ariënschool doen we dit met behulp van de methode 'Kanjertraining'. Het belangrijkste doel van de Kanjertraining is dat een kind positief over zichzelf en de ander leert denken. Hierdoor heeft het kind minder last van sociale stress. Ook op langere termijn is dit effect merkbaar. Het blijkt dat kinderen zich, na het volgen van de Kanjertraining, beter kunnen concentreren op school en betere leerresultaten behalen. Door al in groep 1 met Kanjertraining te starten, zorgen we er voor dat er voor de sociaal – emotionele ontwikkeling van kinderen ook een doorgaande lijn is, net als voor alle andere vakken die op school gegeven worden.

De Kanjertraining werkt aan de hand van 4 types, die door middel van een pet zichtbaar worden gemaakt. Bij elk type hoort een bepaald soort gedrag. Hierdoor krijgen kinderen snel inzicht in hun eigen gedrag en dat van iemand anders.

1. Type Konijn: Het konijn is bang en stil. Hij vindt zichzelf waardeloos en vindt dat anderen alles beter en mooier kunnen. Het konijn vindt zichzelf zielig en weet niet hoe het de problemen moet oplossen. In de kanjertraining is dit de gele pet.
2. Type Pestvogel: De pestvogel vindt zichzelf heel goed en alle anderen waardeloos. Hij speelt de baas en vindt zichzelf stoer. De pestvogel heeft weinig respect voor anderen en zoekt het conflict op. In de kanjertraining is dit de zwarte pet.

3. Type Aap: De aap is een uitslover en meeloper. Hij vindt zichzelf en anderen waardeloos. De aap is vaak te vinden in gezelschap van de pestvogel. De aap lacht anderen uit en denkt leuk gevonden te worden met grappen, vaak ten koste van anderen. In de kanjertraining is dit de rode pet.
4. Type Tijger: De tijger wordt ook wel de kanjer genoemd. De tijger denkt positief over zichzelf en over anderen. Angst, agressie en humor zijn in dit type in evenwicht. De tijger lost problemen op een goede manier op, kan gevoelens onder woorden brengen en zoekt op tijd hulp. In de kanjertraining is dit de witte pet.

We maken bij de kinderen ook duidelijk onderscheid tussen de persoon en het gedrag. Door bijvoorbeeld de vraag te stellen; 'Welke pet heb je nu op?' koppel je het gedrag los. We zeggen ook niet: 'Je bent een pestvogel'. We zeggen wel: 'Je gedraagt je als een pestvogel'. Op deze manier corrigeren we het gedrag, zonder het kind het gevoel te geven dat het wordt afgewezen.

Bij de Kanjertraining horen vijf afspraken:

- We vertrouwen elkaar.
- We helpen elkaar.
- Niemand speelt de baas.
- Niemand lacht uit.
- Niemand doet zielig.

In het kort gaat het bij de Kanjertraining om:

- Het hanteren van eenvoudige, heldere regels, die kinderen helpen en houvast bieden.
- Het geven van handvatten in sociale omgangssituaties.
- Het geven van lessen die uitgaan van een positieve levensvisie en toekomst- en oplossingsgericht zijn voor zowel kinderen, leerkrachten en ouders.
- Leerlingen die leren positief over zichzelf en de ander denken. Het zou toch mooi zijn dat elk kind zich een Kanjer voelt!

Alle groepen op de Ariënschool krijgen wekelijks een uur Kanjertraining en elke leerkracht is een gediplomeerd Kanjertrainer (of volgt de cursus). Ook is er een Kanjercoördinator aangesteld die het aanspreekpunt is voor leerkrachten en ouders. (juf Dorian)

Pesten

Doel van het pestprotocol:

Alle kinderen moeten zich tijdens hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen - als er zich ongewenste situaties voordoen- elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Leerkrachten en ouders uit de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit 'pestprotocol'.

1. Wat is pesten?

Iemand wordt gepest als iemand anders of een groep mensen vervelende/gemene opmerkingen maakt tegen een betrokken persoon. Het is ook pesten als iemand wordt geschopt, geslagen, bedreigd of buiten de groep wordt geplaatst. Als deze dingen regelmatig gebeuren en als het voor de betrokken persoon moeilijk is om zich te verdedigen, spreken we van pesten.

Pestgedrag is schadelijk voor zowel slachtoffer(s) als pester(s). Pesten richt zich tegen één persoon of een klein groepje door bijvoorbeeld uitschelden: 'lelijkerd', 'slijmbal', 'schijtert', maar ook pootje haken, fietsbanden leeg laten lopen, duwen of schoppen in de rij, rare bekken trekken of buiten sluiten.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- iemand een bijnaam geven, nooit de eigen naam noemen.
- sarcastische opmerkingen maken over een klasgenoot.
- een klasgenoot voortdurend overal de schuld van geven.
- negatieve opmerkingen maken over afkomst en/of religie.
- briefjes doorgeven.
- beledigen of bedreigen.
- negatieve opmerkingen maken over kleding.
- negatieve opmerkingen maken over uiterlijk, zoals bijvoorbeeld huidskleur.
- negatieve opmerkingen maken over familieleden.
- isoleren.
- buiten school opwachten, bedreigen, slaan of schoppen.

- op weg naar huis achterna rijden.
- naar het huis van het slachtoffer gaan.
- bezittingen afpakken en/of expres kapot maken.
- uitschelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- uitschelden of bedreigen via social media (Facebook, What'sApp, etc.)
- op social media publiekelijk negatief over het slachtoffer praten.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- een problematische thuissituatie.
- voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- voortdurend met anderen de competitie willen aan gaan.
- een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

2. Wat is plagen?

Bij plagen ben je gelijk aan elkaar; niemand is de baas. Ook liggen de rollen niet vast, de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen kan de sociale weerstand van kinderen vergroten. Vaak speelt humor een rol. Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en gebeurt niet dag in dag uit. Plagen gebeurt zonder iemand pijn te willen doen en is daarom vaak leuk en grappig.

3. Wat is ruzie?

Ruzie gaat over een bepaalde zaak en niet om het beschadigen van een persoon. Een ruzie kan uitgepraat worden.

4. Betrokkenen

We weten dat pesten overal voorkomt. Binnen school hebben we meestal te maken met het pesten ván kinderen dóór kinderen. Als een kind gepest wordt hebben we te maken met 5 partijen:

1. de gepeste
2. de pester
3. de omstanders (meelopers, toekijkers)
4. de leerkracht
5. de ouders

Pesten is een groepsprobleem waarmee alle bovenstaanden geconfronteerd worden. Hulp dient aan alle groepen gegeven te worden.

5. Preventieve maatregelen

Op de Ariënschool hanteren we de volgende preventieve maatregelen:

- We bespreken indien nodig op elk gewenst moment de schoolregels. Dit zijn regels die gelden op het schoolplein, in de gangen en binnen de groepen. Deze regels gelden voor leerlingen, leerkrachten en ouders.

De **schoolregels** zijn:

- We zijn respectvol naar elkaar.
  - We zorgen voor elkaar.
  - Iedereen hoort er bij en iedereen mag er zijn.
  - We spreken Nederlands met elkaar.
  - We spreken met respect over alle godsdiensten.
  - We doen zachtjes in de school.
  - We zijn zuinig op alle spullen en op de omgeving.
- Kinderen en leerkrachten mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels. Dit zijn de groepsregels. Alle leerkrachten hebben de Kanjertraining gevolgd. Deze training heeft leerkrachten veel geleerd over groepsprocessen: actief omgaan met het gedrag van de gepeste, de pester en de meelopers. Uiteindelijk doel van de training is dat we een sfeer van vertrouwen, veiligheid, rust en wederzijds respect op onze school weten te creëren.

In elke groep gelden de **5 Kanjerafspraken**, deze zijn zichtbaar in de klas d.m.v. een poster:

- We vertrouwen elkaar.
- We helpen elkaar.
- Niemand speelt de baas.
- Niemand lacht uit.
- Niemand doet zielig.

De leerkrachten van alle groepen geven Kanjertraining aan de kinderen. Wij voorkomen daardoor veel pestgedrag. Wanneer er toch nog gepest wordt, volgen wij een vast stappenplan: het pestprotocol.

Het pestprotocol

Melden van pesten:

1. Het inschakelen van de leerkracht wordt niet opgevat als klikken. Vanaf groep 1 brengen we dit kinderen al bij: als je wordt gepest, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.
2. Een medeleerling heeft ook de verantwoordelijkheid om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle kinderen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
3. Samenwerking met ouders: School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de betrokken ouders.
De inbreng van de ouders moet vooral zijn: het melden van pesten, het aanreiken van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak van school. Het is niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind te komen oplossen en daarbij in discussie gaan met de pester en/of zijn of haar ouders. Dat kan de problemen onnodig verergeren.

Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen:

Wanneer kinderen ruzie hebben en/of elkaar pesten proberen kinderen en leerkrachten:

- Stap 1: Er eerst zelf (en samen) uit te komen. In de Kanjertraining leren kinderen hoe je ruzies op kunt lossen.
- Stap 2: Op het moment dat een van de kinderen er niet uitkomt, vertelt hij/zij het probleem aan de juf of meester. Want een ruzie of 'pestprobleem' moet voor iedereen naar tevredenheid worden opgelost.
- Stap 3: De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en nieuwe afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).
- Stap 4: Bij herhaling van het pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met het kind dat pest. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties). Er wordt een melding in ons administratiesysteem gedaan. In de melding omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Ouders worden

hiervan op de hoogte gebracht. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Consequenties:

- De straf is opgebouwd in 4 fases; afhankelijk van hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering toont in zijn/haar gedrag.

Fase 1:

- door een gesprek dat na schooltijd plaatsvindt: bewustwording voor wat hij/zij met het gepeste kind uithaalt.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht en/of excuusbrief over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem. Dit gebeurt in pauzes of na schooltijd (eigen tijd).
- Hierna worden met de pester afspraken gemaakt over gedragsveranderingen. Dit wordt op papier gezet en in ons administratiesysteem opgeslagen.

De leerkracht waakt over het naleven van de gemaakte afspraken. Er volgt een gesprek met de ouders over bovenstaande acties. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De leerkracht heeft alle activiteiten vastgelegd in het administratiesysteem en heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

Fase 2:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld van een (gedrags)deskundige die aan school verbonden is. Te denken valt aan iemand van het buurtteam of de schoolarts van de GG en GD.

Fase 3:

- Als na een cyclus van drie weken, waarin de acties hebben plaatsgevonden, er geen verbetering optreedt, kan er voor gekozen worden om een kind in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Dit gebeurt in overleg met het team. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht.

Fase 4:

In extreme gevallen wordt een kind geschorst of verwijderd.

Bijlage 1: begeleiding gepest kind en pester

Begeleiding van het gepeste kind:

- Medeleven tonen en luisteren, vragen stellen als: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe het kind reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Het kind in laten zien, dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld, je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Sterke kanten van het kind benadrukken.
- Belonen (complimenteren) als het kind zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van het gepeste kind.
- Het kind in laten zien dat de leerkracht niet kan óver beschermen en waarom dat niet kan. (omdat een leerkracht het slachtoffer dan juist in een uitzonderingspositie plaatst.)

Begeleiding van de pester:

- In gesprek gaan en zoeken naar de reden van het ruziemaken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, onzekerheid).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor het gepeste kind.
- Excuses aan laten bieden aan het gepeste kind.
- Helpen bij het inzien van welke sterke (leuke) kanten het gepeste kind heeft.
- Duidelijk maken dat pesten verboden is, in en om de school.
- Complimenten geven als het kind zich aan de regels houdt, straffen als het kind pest.
- Het geven van individuele Kanjertraining op maat.
- Ouders worden betrokken d.m.v. één of meerder gesprekken, zodat zij goed op de hoogte zijn van wat er speelt en welke afspraken gemaakt zijn.
- Hulp van buitenaf inschakelen zoals sociale vaardigheidstrainingen, jeugdgezondheidszorg, huisarts, GG en GD, wanneer nodig.

Bijlage 2: adviezen aan de ouders van onze school over pesten:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blij in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op de (sport)club of instelling, probeert u contact op te nemen met de leiders van deze (sport)club of instelling om het probleem bespreekbaar te maken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Pesten op school kunt u het beste met de leerkracht bespreken.
- Als pesten op straat gebeurt, probeer dan in gesprek te gaan met de ouders van de pester(s)
- Stimuleer uw kind om weerbaar te zijn; NEE zeggen mag, letterlijk stevig in je schoen staan!
- Steun uw kind in het idee, dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Laat uw kind inzien wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Probeer het gedrag van de pester niet te veroordelen, waar uw kind bij is.